

tähelepanelikumalt jälgima. See on oluline, sest riikliku taustaga isikute puhul hinnatakse korrupsiooni ja rahapesu riski tavalisest kõrgemaks.

Riikliku taustaga isikute pereliikmeteks on abikaasa või elukaaslane, lapsed, vanemad ja nende abikaasad või elukaaslased. Nende lähedased kaastöötajad on näiteks inimesed, kes omavad koos riikliku taustaga isikuga äriühingut või on temaga muul moel lähedastes ärisuhetes.

Avaliku võimu oluliste ülesannete täitjate ametikohtade loeteluga saate tutvuda oma pangas või Pangaliidu kodulehel.

Kes on tegelik kasusaaja?

Tegelik kasusaaja on inimene, kes:

- oma mõju kasutades või muul viisil omab kontrolli tehingu, toimingu või teise isiku üle ja kelle huvides, kasuks või arvel tehing või toiming tehakse;
- juriidilise isiku puhul lõplikult omab või kontrollib seda juriidilist isikut piisava arvu aktsiate, osade, hääleõiguste või omandiõiguse otsese või kaudse omamise kaudu;

Pangad peavad koguma tegeliku kasusaaja kohta infot nii rahapesu tõkestamise kui ka maksualase teabevahetuse seadusest tulenevate kohustuste täitmiseks.

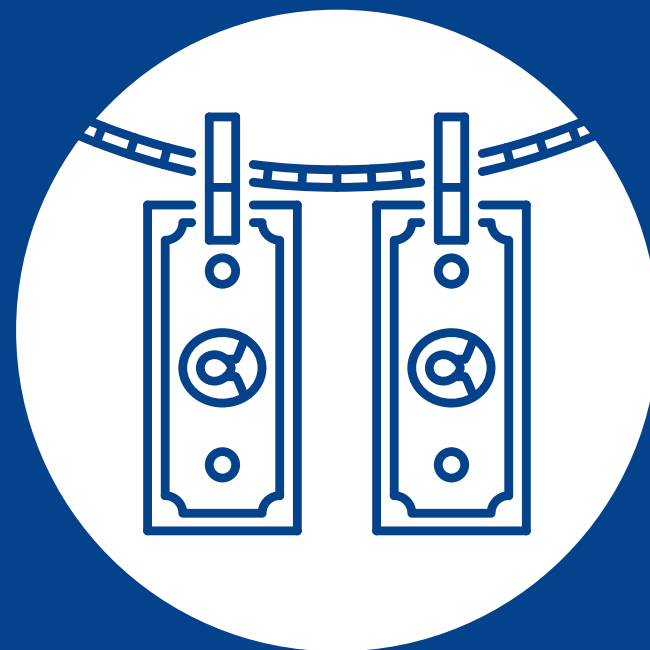
Kui pärast kõikvõimalike tuvastusmeetodite ammen-damist ei ole tegelikku kasusaajat võimalik kindlaks teha ja puudub ka kahtlus, et selline isik siiski eksisteerib, käsitletakse tegeliku kasusaajana juhatuse liiget, kellel on õigus varasid käsutada.

Ka eraisikul võib olla tegelik kasusaaja, kui konto omanik ei ole kontol oleva raha tegelik omanik või tehinguid tehakse kellegi teise kasuks. Sellisel juhul on tegelikuks kasusaajaks see inimene, kelle huvides-neid tehinguid tehakse.

Lisainfo

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine on oluline selleks, et nii Eestis kui ka kogu maailmas oleks elu turvalisem ja stabiilsem. Kui Teil tekkis täiendavaid küsimusi või soovite infot rahapesu- ja terrorismivastase regulatsiooni ja pankade töö kohta, võtke ühendust oma pangaga või pöörduge küsimus-tega Finantsinspektsiooni aadressil info@fi.ee.

Rahapesu ja terrorismi tuleb tõkestada ka Eestis

Eesti
Pangaliit

Mis on rahapesu?

Rahapesu on protsess, millega isikud püüavad varjata oma ebaseaduslikult saadud tulude päritolu teostades kuritegeliku tegevuse tulemusena saadud varaga toiminguid. Rahapesijate peamine eesmärk on hägustada seos kuriteo ning sellest saadud vara vahel, soovides jätta muljet, et tegemist on seaduslikult teenitud rahaga. Rahapesu ja selles osalemine on kuritegu.

Mis on terrorismi rahastamine?

Terrorismi rahastamine on raha andmine või kogumine terroristlike kuritegude toimepanemiseks, ettevalmistamiseks või sellisele tegevusele üleskutsumiseks. See tähendab ka üksiku terroristi või terroristlike ühenduste tegevuse rahastamist. Tegelikult loetakse siia igasugune terroristliku teo või terroristide toetamine, olgu tegu raha annetamise või kas või öömaja pakkumisega. Samuti peetakse terrorismi rahastamiseks terroristide lähedaste toetamist, sealhulgas nt igapäevaelu kulutuste katmise ja pereliikmele toidu või ravimite ostmise näol. Seejuures tuleb tähele panna, et kasutatav raha võib pärineda nii seaduslikust kui ebaseaduslikust tegevusest.

Miks peab rahapesu ja terrorismi vastu võitlema ka Eestis?

Rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemise eesmärk on suurendada ettevõtluskeskkonna usaldusväärsust ja läbipaistvust, luues nii eeldused majanduskasvuks ja tagades elanike ja ettevõtete turvalise toimimise. Nende eesmärkide saavutamiseks peavad pangad kohaldama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses paika pandud põhimõtteid. Pangad peavad pingutama selle nimel, et välistada panganduse ära kasutamist kuritegelikul teel saadud raha legaliseerimiseks ja kasutamiseks. Kui rahapesu ja terrorismi rahastamist ei õnnestu tõkestada, võib Eesti maine langeda ja majandusolud halveneda.

Eestis kehtiv rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus tugineb Euroopa Liidu rahapesuvastasele direktiivile. See kehtestab rahapesuvastase tegevuse nõuded kõigile Euroopas tegutsevatele finantssektori ettevõtetele, samuti notaritele, advokaatidele, kohtutäituritele, pankrotihalduritele, audiitoritele, õnnemängude korraldajatele, kinnisvara vahendajatele jt.

Millega peaks arvestama panga klient?

Pank peab oma klienti tundma ehk aru saama klienti tegevusest ja pangasuhtest. Selleks peab pank küsima kliendilt infot tema tegevuse, tausta jms kohta. Seda pankadele seadusega pandud kohustust nimetatakse „tunne oma klienti“ põhimõtteks. Samuti peab pank oma kliente tundma, et järgida erinevaid rahvusvahelisi piiranguid (sh sanktsioone) – osade inimeste ja ettevõtetega ei tohi nende piirangute kohaselt tehinguid teha. Pangad on kohustatud teavitama kõigist rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlustest rahapesu andmebürood.

Rahapesijate, terroristide ja muude kuritegelikel eesmärkidel finantssüsteemi kasutavate isikute hulk moodustab kogu rahvastikust kaduvväikese osa, mistõttu tekib paljudel kindlasti küsimus, kuidas see kõik neid puudutab. Põhjus on lihtne – ilma klienti tundma õppimata ehk temalt andmeid küsimata ja tema tehinguid analüüsimata ei ole võimalik kurjategijaid tavainimesest või seaduskuulekast ettevõtjast eristada. Teine ja kohati olulisemgi eesmärk asjakohaste andmete kogumiseks on nii klientide kui panga kaitsmine pettuste ja kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise eest.

Konto avamiseks pangas tuleb igal pool maailmas esitada pangale erinevaid enda kohta käivaid andmeid. Küsitava info maht sõltub konkreetse riigi seadusest. Eestis on pankadel kohustus veenduda, et inimene on see, kelle ta väidab end olevat, ning koguda taustandmeid, mis võimaldavad pangal määratleda klienti algse tegevus- kui riskiprofiili.

Pankade kohustus olla kursis klienti tegevusega ei ole ühekordne asi, mis piirdub klienti tundma õppimisega konto avamisel. Pangad saavad palju vajalikku infot klientide kohta igapäevase teeninduse käigus, kuid on ka andmeid, mida vastavalt seadusele tuleb uuendada ja mida pangal ilma kliendilt küsimata ei ole võimalik saada. Sellisteks andmeteks võivad näiteks olla klienti kontaktaadress, maksuresidentsus või töökoha andmed.

Klienti andmete uuendamine ei saa olla ainult registritel ja tehingutel põhinev automaatne protsess, vaid peab toimuma klienti ja panga vahelise suhtluse teel, et pank saaks veenduda, et saadud andmed on õiged ja kehtivad.

Lisaks regulaarsele andmete uuendamisele peavad pangad jälgima ka klientide igapäevast tegevust ja hindama, kas klienti poolt tehtavad tehingud vastavad tema tegevusprofiilile. Samuti tuleb tuvastada kahtlased või ebaharilikud tehingud. Seega võivad pangad pöörduda klienti poole ja küsida informatsiooni mis tahes ülekande või kinnitusi tehingutes kasutatud vara päritolu kohta. Põhjuseid võib olla mitmeid: näiteks kaldub tehing kõrvale klienti tavapäraselt tegevusest või soovib välismakse puhul tehingu kohta täiendavat selgitust välisriigi pank.

Kui klient ei esita nõutavaid dokumente, ei anna teavet enda ja tehingust tegelikult kasu saava isiku, tehingu eesmärkide või vara päritolu kohta, on pankadel kohustus keelduda lepingu sõlmimisest või tehingu tegemisest või teatud juhtudel isegi lõpetada klientsuhe.

Kes on PEP ehk riikliku taustaga isik?

Lühend PEP tuleb ingliskeelsest väljendist politically exposed person. Eesti keeles on selle vasteks riikliku taustaga isik ehk inimene, kes täidab või on viimase aasta jooksul täitnud avaliku võimu olulisi ülesandeid. Samuti on riikliku taustaga isikud sellise isiku pereliikmed või lähedased kolleegid. Riikliku taustaga isikute tuvastamine on oluline, kuna seaduse kohaselt peavad pangad nende tegevust tavalisest veelgi